

Passages over de toekomst van het stelsel van adviesraden

Uitgesproken tijdens de Algemene politieke beschouwingen 2007 – 16 oktober 2007

Uit: VOLLEDIG ONGECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER.
Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

De definitieve toezegging van premier Balkenende is te vinden op de laatste pagina van dit stuk

De heer **Werner** (CDA), blz.15:

De CDA-fractie verzoekt de regering dringend geen stappen tot afslanking of opheffing van de adviesraden te effectueren dan nadat ook deze Kamer daar een oordeel over heeft kunnen geven. Na de Woestijnwet moet de regering met zwaarwegender argumenten komen dan die genoemd zijn in de Nota Vernieuwing Rijksdienst. Voor deze Kamer is een onafhankelijke advisering met deskundigheidsrepresentatie van wezenlijk belang. Die advisering beoordelen wij als veelzijdig en van hoge kwaliteit. Deze Kamer wenst dan ook in een vroeg stadium bij de heroverweging van het adviesstelsel te worden betrokken, zoals aangegeven in de Kamerbreed ondersteunde vragen aan de minister van Binnenlandse Zaken. Gaarne een duidelijke uitspraak op dit punt.

De heer **Noten** (PvdA), blz.28:

Over advies gesproken. Een krachtig bestuur kenmerkt zich doordat het bij voortduring haar eigen onafhankelijke tegenspraak organiseert. Dat komt de kwaliteit van het beleid zeker ten goede. Wij zijn dan ook ongerust over de plannen die de regering heeft met betrekking tot het adviesstelsel. Natuurlijk moet om de zoveel tijd alles opnieuw bekeken en beoordeeld worden, dus ook het adviesstelsel. Kussens dienen te worden opgeschud. Dat mag ook met een zeer kritische blik. Maar met als doel om geld te besparen? Dat begrijpen de leden van mijn fractie niet zo goed. Penny wise, pound foolish; dat is wat het bij ons oproept. Goed beleid begint met het organiseren van tegenspraak. Tegenspraak van mensen die iedere keer weer informeren hoe het ervoor staat met de kleren van de keizer. Dat vereist onafhankelijk denkende mensen die de baas zijn over hun eigen agenda. Een paar schoten voor de boeg: wij vragen ons af of een coördinatiefunctie in het adviesstelsel te combineren is met een onafhankelijke adviesfunctie. Wij hebben daarover onze twijfels. Het financieel-economisch domein zou geen adviesraad nodig hebben omdat de SER er al is, maar dat is wat ons betreft zeer de vraag. In de SER zijn advies en belangenbehartiging verstrengeld. Dat is goed voor de legitimatie van het beleid, maar niet voor de onafhankelijkheid van het advies.

We zullen de voorstellen van de regering afwachten en hopen rond de tijd dat de voorstellen de Eerste Kamer bereiken, dat de regering doordrongen zal zijn van het besef dat het adviesstelsel niet alleen van haar is, maar ook van de Staten-Generaal. Dat besef lijkt nu te ontbreken.

De heer **Schuurman** (ChristenUnie), blz.37:

Ter wille van de tijd wil ik mij op enkele punten bij de heer Werner aansluiten. Dat betreft zijn pleidooi om de druk van het defensiebudget af te nemen en om niet in te stemmen met een afslanking of opheffing van adviesraden. Tevens betreft het zijn pleidooi om nu eindelijk eens orde op zaken te stellen in ons Koninkrijk in verband met de herstructurering van Koninkrijkslanden en Koninkrijkseilanden. Dat zou ik van harte willen steunen.

Minister-president **Balkenende**, blz.58:

De heren Werner en Noten hebben gesproken over het adviesstelsel. De analyse van het kennis- en adviesstelsel is niet nieuw. Er zijn de laatste jaren verschillende rapporten verschenen en in het kabinet besproken. Het kabinet handelt in lijn met de motie-Nijs/Spies van 5 oktober 2006 die met algemene stemmen is aangenomen, waarin de Tweede Kamer uitspreekt dat het stelsel efficiënter, flexibeler en meer multidisciplinair moet gaan opereren.

Het kabinet wil het kernprobleem van de gebrekkige aansluiting van kennis en beleid aanpakken door ontkokering, flexibilisering en het schrappen van overlap. In het financieel-economisch domein is naast de SER ook de RWI actief. In het kader van de vernieuwing van de rijksdienst wordt bezien of en hoe de samenwerking met de RWI kan worden vormgegeven door de wisselwerking van kennis en beleid beter te organiseren. Dit is ook een opdracht aan het kabinet zelf. Er zijn kenniskamers opgericht en het kabinet werkt aan een eigen kennisagenda. Dit betekent geen coördinatie zoals de heer Werner zei. De WRR zal voor verbindingen en synergie tussen de raden en planbureaus zorgen. Er is geen sprake van een hiërarchische verhouding. De uitwerking van de voornemens zal ook in de Eerste Kamer aan de orde komen. De Nota vernieuwing rijksdienst is aan de Eerste Kamer gezonden. Bij de behandeling daarvan kan tevens de herinrichting van het adviesstelsel aan de orde komen. De verschillende ministeries hebben in hun begrotingen de afslankingsvoorstellen in adviesstelsels verwerkt. Deze kunnen worden besproken bij de behandeling van de begrotingen.

De heer **Werner** (CDA): Wij hebben in het verleden herhaaldelijk meegemaakt dat dit soort afslankingen al werkende weg worden gerealiseerd nog voor dat de beide Kamers hierover expliciet hun goedkeuring hadden uitgesproken of de behandeling hadden afgerond. Ik vraag de minister-president om dit te voorkomen en toe te zeggen dat er niets met de adviesorganen zal gebeuren zo lang deze Kamer nog geen oordeel heeft kunnen uitspreken over de plannen.

Minister **Balkenende**: Wij moeten de zaken in de goede volgorde afhandelen. Het kabinet kan nooit verder springen dan het parlement toestaat. De voornemens zijn kenbaar. Ik heb de verschillende documenten genoemd waarbij bij de behandeling ervan over deze zaken kan worden gesproken. Wij kunnen niet vooruitlopen op wat nog besloten moet worden. Op een gegeven moment zullen organisaties wel vragen gaan stellen als evident is dat er

zaken zullen veranderen en ze zullen bijvoorbeeld geen nieuw personeel aannemen. Ik begrijp dit signaal goed.

De heer **Noten** (PvdA): Uiteraard komen die vragen bij organisaties vandaan die in onzekerheid verkeren. Het gaat hier echter om een principiële punt. Het adviesstelsel is mede van het parlement. Daarom mag nog niet de suggestie van besluitvorming worden gewekt, ook niet bij organisaties, zo lang hier nog geen oordeel is uitgesproken.

Minister **Balkenende**: Ik zal dit signaal aan de leden van het kabinet overbrengen.

De heer **Werner** (CDA), blz.80:

Wij zijn niet content met het antwoord van de minister-president wat betreft de afslanking van de overheid. Een en ander is in de begrotingen opgenomen. Dit betekent dat uitvoering voor ons niet gemakkelijk te beheersen is. Wij overwegen op dit punt een motie in te dienen, als de minister-president hier niet duidelijk wil zeggen dat geen van de ministers uitvoering zal geven aan de herziening van de adviesraden, zolang de daaronder berustende wetgeving niet de Kamer is gepasseerd.

Minister-president **Balkenende**, blz.90:

De heer Werner heeft ook gesproken over het stelsel van adviesraden. Hij verzoekt het kabinet op het gebied van de hervorming van de rijksdienst geen onomkeerbare stappen te zetten bij de herinrichting van het adviesstelsel vóór de Eerste Kamer zich hierover heeft kunnen uitspreken. Ik begrijp dat signaal heel goed. De Nota rijksdienst is onlangs naar de Tweede Kamer en de Eerste Kamer verstuurd, en zal binnenkort in de Tweede Kamer worden besproken. Uiteraard kan de nota ook in deze Kamer worden besproken. De nota betreft het algemene beleid. Daarnaast worden, zoals ik al heb aangegeven, belangrijke onderdelen van de herinrichting van het adviesstelsel verwerkt in de begrotingen van de departementen waaronder de adviesraden ressorteren. Ook hierover zal het debat met de Eerste Kamer gevoerd worden. In samenhang is sprake van zowel een algemeen debat op basis van de nota, als een bespreking over begrotingshoofdstukken. In die zin is geen sprake van onomkeerbare stappen. Het voorstel doet in ieder geval recht aan de inbreng van de heer Werner, en de wijze waarop het kabinet hiermee wil omgaan. Ik hoop dat de heer Werner hiermee tevreden is.

De heer **Werner** (CDA): Mevrouw de voorzitter, ik wil dit toch nog aanscherpen. De behandeling in de Eerste Kamer is het sluitstuk van het parlementaire proces bij het vaststellen van wetgeving. Wij hebben in het verleden slechte ervaringen opgedaan met het feit dat wordt begonnen met de uitvoering van maatregelen waarvan de beleidsvoornemens in de begrotingen zijn verwerkt, nog vóór de onderliggende wetgeving die die maatregelen legitimeert, zijn parlementaire behandeling heeft doorlopen. Het mag niet zo zijn dat bewindslieden denken al na de begrotingsbehandeling tot actie over te kunnen gaan. Hij spoort de bewindslieden daarom enerzijds aan om snel met wetgeving te komen. Anderzijds vraagt hij of de minister-president zijn collega's in de ministerraad heel goed duidelijk

wil maken dat zij nog geen onomkeerbare stappen mogen zetten op dit dossiers zolang de onderliggende wetgeving de Eerste Kamer nog niet is gepasseerd. Ik hoop dat er geen motie nodig om die toezegging te krijgen.

Minister **Balkenende**: Ik zeg de heer Werner toe dat de heer Rouvoet, die de komende kabinetsvergadering voorziet, het gevoel van de Eerste Kamer zal overbrengen en de spelregels zal aangeven, om te voorkomen dat er in deze Kamer problemen zouden kunnen ontstaan. Ik heb hiermee aangegeven dat de algemene discussie bij behandeling van de nota kan worden gevoerd, dat het onderwerp bij de verschillende begrotingshoofdstukken aan de orde kan komen, en dat ik het signaal heb begrepen.